

Analyse financiële opgave

Zoals eerder in het raadsvoorstel Route naar Kadernota 2025 is geduid zijn er zaken met positieve of negatieve invloed op ons begrotingsresultaat. Denk hierbij aan de landelijke herverdeling middelen Beschermd wonen, incidenteel opgenomen beleidswensen, niet geraamde onderhouds- en vervangingsinvesteringen, het effect van groei van de stad en de uitkering uit het Gemeentefonds. Onderdeel van de te doorlopen route naar Perspectiefnota 2025 (Eerste Bestuursrapportage en Kadernota samen) is het in beeld brengen van de huidige financiële positie en onze financiële opgave. Dit betreft naast inzicht in de financiële omvang ook inzicht in de afweegbaarheid ervan. Dit om bij de Perspectiefnota 2025 (Perspectiefnota) bestuurlijk een goede integrale afweging te kunnen maken.

Analyse huidige situatie

Het actuele meerjarenbeeld laat vanaf 2026 een tekort zien van meer dan € 20 miljoen per jaar. Hierbij is rekening gehouden met tussentijdse bijstelling voor de hogere bijdrage uit het Gemeentefonds bij de septembercirculaire 2023, de bijstelling van de bijdrage aan Arcade inzake onderwijshuisvesting en de eenmalige extra bijdrage RTV Dordrecht. Daarnaast is een tweetal andere ontwikkelingen concreet te maken. Dit zijn de decembercirculaire 2023 die een nadelig effect laat zien en het dividend Stedin dat we vanaf 2024 weer gaan ontvangen. De prognoses geven een winstuitkering van € 1,3 miljoen in 2024 oplopend naar € 8 miljoen in 2028. Echter gezien de forse investeringsopgave van Stedin is, vanuit behoedzaamheid, vooralsnog gerekend met een extra opbrengst in 2025 van € 2 miljoen en vanaf 2026 met een extra opbrengst van € 4 miljoen. Wanneer we deze posten meenemen ontstaat onderstaand financieel perspectief met een oplopend tekort tot € 20 miljoen in 2028.

	Bedragen × € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal saldo Begroting 2024	€ 680	€ 2.960-	€ 27.140-	€ 29.550-	€ 31.050-
<i>Correctie eerdere raadsbesluiten</i>					
Septembercirculaire 2023	€ 4.000	€ 8.040	€ 8.850	€ 13.560	€ 11.100
Correctie Septembercirculaire 2023	€ -	€ 340	€ 3.890-	€ 3.310-	€ -
Bijstelling bijdrage Arcade	€ 150-	€ 550-	€ 1.300-	€ 1.300-	€ 1.300-
Eenmalige extra bijdrage RTV Dordrecht	€ 150-	€ -	€ -	€ -	€ -
<i>Bekende ontwikkelingen</i>					
Decemercirculaire 2023	€ 2.500-	€ 3.100-	€ 2.900-	€ 3.000-	€ 3.000-
Dividend Stedin	€ 1.300	€ 2.000	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.000
Bijgesteld saldo Begroting 2024	€ 3.180	€ 3.770	€ 22.380-	€ 19.600-	€ 20.250-
	Voordelig	Voordelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig

Onderzoekopdrachten raadsvoorstel

Om de omvang van de financiële opgave verder scherp te krijgen is, in lijn met het raadsvoorstel, een viertal onderwerpen verder uitgezocht.

1. Analyse rekeningresultaten

De jaarresultaten van de afgelopen vier jaar (2018 – 2022) zijn door BDO Advisory BV (BDO) onderzocht. Op basis van een data-analyse op hoofdlijnen is de financieel technische begrotingsruimte in kaart gebracht (top 20 grootste afwijkingen). Hiermee is zichtbaar waar, op basis van historische uitgaven, onderbesteding te verwachten is. BDO schat, op basis ervaringen bij eerder uitgevoerde analyses bij andere gemeenten, dat circa 20% tot 40% van deze top 20 financieel technisch ruimte biedt. Hierbij stelt BDO dat dit nog wel meer op detail onderzocht moet worden. Onderzoeksvragen hierbij zijn of onderschrijding op taakvelden echt volledig structureel is en of er samenhang is met overschrijdingen op andere posten. De structurele ruimte wordt geschat tussen de € 2 en € 4 miljoen. Aangezien bij de inventarisatie van mogelijke maatregelen ook onderbestedingsposten zijn opgenomen (bijvoorbeeld lagere kapitaallasten) wordt vanuit behoedzaamheid bij de bepaling van de financiële opgave gerekend met € 2 miljoen aan financieel technische begrotingsruimte.

2. Niet of gedeeltelijk niet opgenomen vervangingsinvesteringen

Niet alle vervangingsinvesteringen zijn op dit moment volledig opgenomen in de meerjarenbegroting. Dit kan zijn doordat vervanging buiten de begrotingsperiode viel, dekking incidenteel uit reserves komt, vervangings- en onderhoudsplannen niet actueel zijn of doordat besloten is de volledige vervangingsreeks vooralsnog niet te begroten.

Welk deel van de vervangingsvraag niet financieel is meegenomen is verder uitgezocht. Daarbij is ook gekeken naar waar bestuurlijk nog keuzes te maken zijn. Is een investering wettelijk verplicht? (bijvoorbeeld investeringen voor gymnastiekonderwijs) Is een investering technisch gezien onvermijdelijk? (denk aan veiligheid kademuren) Is een investering uit te stellen?

Periode tot en met 2035

Wanneer tot en met 2035 al deze investeringen één op één worden opgevoerd betekent dit, rekening houdend met de uitvoeringskracht van de organisatie, een investeringslast van ruim € 325 miljoen. Hiervan is € 30 miljoen gedekt vanuit de reserve afschrijving. Het is zaak om de begroting te laten ontwennen aan deze jaarlijks dekking uit reserves door deze langzaam af te gaan bouwen. Daarmee ontstaat ruimte om de jaarlast van toekomstige investeringen te dekken. De overige € 295 miljoen is de investeringsopgave die nog niet in de begroting is opgenomen. Hiervan houdt € 25 miljoen (jaarlast € 2 miljoen in 2035) verband met ambities in de openbare ruimte (zie overige beïnvloedbare kosten). Het andere deel (€ 270 miljoen) moet gezien worden als noodzakelijke vervanging/onderhoud. Onder de noodzakelijke investeringen vallen het vervangen van gymzalen (€ 10 miljoen), de nieuwbouw van VO-scholen (€ 110 miljoen), onderhoud van vastgoed (€ 5 miljoen) en onderhoud openbare ruimte (€ 145 miljoen). De bijbehorende jaarlast loopt op van € 0,5 miljoen in 2027 tot € 10 miljoen in 2035. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het verkeerscirculatieplan Spuiboulevard (extra krediet € 30 miljoen) en de vervangingsopgave VO-scholen (€ 110 miljoen) is opgenomen als noodzakelijk, maar dat daar in kwaliteit en ambities nog wel keuzes te maken zijn.

Periode 2036 tot 2050

Voor de periode 2036 tot 2050 wordt de vervangingsopgave ingeschat op € 450 miljoen. Dit betreft onder andere de vervanging van sportboulevard (€ 50 miljoen), scholen (€ 80 miljoen), maatschappelijk vastgoed (€ 80 miljoen) en vervangingsonderhoud openbare ruimte (€ 240 miljoen). Voor de bijbehorende jaarlasten oplopend naar € 30 miljoen in 2050 zal op termijn ook een oplossing gevonden dan wel een keuze gemaakt moeten worden. In de huidige berekeningen is dit dus niet meegenomen.

3. Doorrekenen effecten groei van de stad

Onderzocht is wat één woning en één inwoner extra de stad aan inkomsten oplevert. De vrij besteedbare opbrengst voor één inwoner is berekend op ongeveer € 900 en voor één woning op ongeveer € 150. Dit bedrag is gebaseerd op de negen maatstaven gemeentefonds die samenhangen met inwoners en/of woningen én de verwachte extra OZB-opbrengst. Bij de extra OZB-opbrengst is gerekend met een netto-opbrengst van 30% omdat er een korting in het gemeentefonds zit op de extra OZB-opbrengst. Een kanttekening bij deze berekening is, dat nieuwe inwoners ook structurele kosten voor de gemeente met zich meebrengen. Het type woningen, de plek en de situatie van de inwoners zijn sterk bepalend voor deze meerkosten, maar ook voor de bijdrage vanuit het Rijk. Voor een inwoner met een laag inkomen en voor 75⁺ers wordt bijvoorbeeld extra ontvangen. Echter de hoeveelheid extra kosten die hiertegenover staan zijn moeilijk in te schatten, dat hangt bijvoorbeeld af van de zelfredzaamheid en gezondheid van deze nieuwe inwoners.

Op basis van de huidige planvoorraad is de verwachting dat tot en met 2029 bruto minimaal 4.500 nieuwe woningen worden gebouwd. Uitgangspunt is dat dit leidt tot een netto toename van het aantal woningen van 500 á 750 per jaar en daarmee ook eenzelfde aantal nieuwe inwoners (door verdunning zal de toename van inwoners rond de 1,0 per woning liggen in tegenstelling tot de huidige gemiddelde verhouding van 2,1 inwoner per woning). Dit is in lijn met wat we de afgelopen vier jaar hebben gezien. Uiteindelijk bepaalt de snelheid van bouwen, het type woningen en diverse demografische ontwikkelingen voor een groot deel hoe snel de stad groeit. Daarom is in de financiële raming uitgegaan van een conservatieve raming van extra inkomsten van € 0,5 miljoen in 2024 oplopend naar € 3,25 miljoen in 2028. Hiertegenover staat dat ook diverse algemene gemeentelijke kosten door groei gaan stijgen. Uitgangspunt is dat 50% van de meeropbrengst nodig is ter dekking van deze kosten van groei. Per saldo resteert voor 2024 € 0,25 miljoen oplopend naar € 1,6 miljoen in 2028.

4. Eerste inschatting autonome ontwikkelingen

Het perspectiefnotaproces is begin februari gestart. De organisatie brengt hierbij, naast de (financiële) voortgang 2024, in beeld welke ontwikkelingen meerjarig worden verwacht. Omdat dit proces nog loopt is hier op dit moment nog geen definitief bedrag aan te koppelen. Echter gezien de recente loon- en prijsstijging is voorsnog gerekend met een bijstelling van € 5 miljoen.

Inschatting financiële opgave

Als we bovenstaande ontwikkelingen meenemen zien we het financieel perspectief voor 2028 met circa € 2,4 miljoen verslechteren van € 20,2 miljoen nadelig naar € 22,6 miljoen nadelig.

	Bedragen × € 1.000				
	2024	2025	2026	2027	2028
Bijgesteld saldo Begroting 2024	€ 3.180	€ 3.770	€ 22.380-	€ 19.600-	€ 20.250-
<i>Onderzoeksopdrachten raadsvoorstel</i>					
1. onderbesteding van budgetten	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
2. niet geraamde investeringen	€ -	€ -	€ -	€ 500-	€ 1.000-
3 ^a . groei van de stad (inkomsten)	€ 500	€ 1.000	€ 1.750	€ 2.500	€ 3.250
3 ^b . groei van de stad (uitgaven)	€ 250-	€ 500-	€ 875-	€ 1.250-	€ 1.625-
4. eerste inschatting autonome ontwikkelingen	€ 5.000-	€ 5.000-	€ 5.000-	€ 5.000-	€ 5.000-
Inschatting financiële opgave 2024-2028	€ 430	€ 1.270	€ 24.505-	€ 21.850-	€ 22.625-
	Voordelig	Voordelig	Nadelig	Nadelig	Nadelig